

สู่ทางการลงทุนในมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ข้อมูลพื้นฐาน

มณฑลยูนนาน เป็นมณฑลที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจีน เนื่องจากสภาพภูมิอากาศดีตลอดปี มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทั้งพืชผลการเกษตร แหล่งน้ำ แร่ธาตุ ประกอบกับทางการจีนมีนโยบายสู่ตะวันตก เพื่อเร่งพัฒนาให้มณฑลฝั่งตะวันตกก้าวหน้าทัดเทียมกับฝั่งตะวันออก ยิ่งทำให้เศรษฐกิจมณฑลยูนนานขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีนักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุนมาก เนื่องจากได้รับสิทธิประโยชน์สูงกว่านักลงทุนภายในประเทศ ซึ่งไทยนับเป็นผู้ลงทุนสูงเป็นลำดับที่ 6 ของมณฑลยูนนาน อุตสาหกรรมที่ทางการมณฑลให้การสนับสนุน ได้แก่ ยาสูบ เครื่องยนต์ สินค้าอุปโภคบริโภค และอิเล็กทรอนิกส์ และได้มีการตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีคูนหมิงขึ้นมาเพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุน

เศรษฐกิจจีนที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้นานาชาติกดดันให้จีนปรับค่าเงินหยวน เพื่อลดความได้เปรียบทางการค้า ซึ่งจีนพยายามผ่อนคลายสถานการณ์ด้วยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการจีนไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น เช่น ส่งเสริมให้มาลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมเชียงแสน จังหวัดเชียงราย รวมทั้งผ่อนคลายให้สามารถนำเงินหยวนออกนอกประเทศได้เพิ่มขึ้นจากคนละ 6,000 หยวน (30,000 บาท) เป็น 20,000 หยวน (100,000 บาท)

ทางด้านรายได้ประชากร จีนได้ปรับค่าจ้างแรงงานให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ค่าจ้างแรงงานในนครคูนหมิงมีการปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละประมาณร้อยละ 8-9 ในช่วงปี 2547 ค่าจ้างแรงงานทั่วไปในนครคูนหมิงประมาณเดือนละ 700-800 หยวน (3,500-4,000 บาท) แรงงานฝีมือประมาณเดือนละ 1,000 หยวน (5,000 บาท) ซึ่งสูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำที่ทางการมณฑลยูนนานกำหนดคือเดือนละ 500 หยวน (2,500 บาท) ทั้งยังกำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายค่าประกันสังคมตามกฎหมายที่กำหนดไว้สูงถึงร้อยละ 54 ของค่าจ้างที่แรงงานได้รับ เพื่อทดแทนสวัสดิการที่ทางการเคยให้แก่แรงงาน

ทางด้านบริการทางการเงิน มณฑลยูนนานมีสถาบันการเงินไทยเพียงแห่งเดียวคือ ธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขา นครคูนหมิง และให้บริการทำนิติบุคคลต่างชาติในสกุลเงินตราต่างประเทศเพียงประการเดียว จึงไม่เพียงพอที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินให้แก่ผู้ประกอบการไทย

ทางการจีนยังเข้มงวดทางด้านการเงินมาก ดังนั้น การดำเนินธุรกรรมทางการเงินโดยเฉพาะการปริวรรตเงินตราต่างประเทศ ต้องดำเนินการอย่างระมัดระวังและให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบที่ทางการกำหนด อาทิ การส่งเงินกำไรคืนกลับประเทศของบริษัทต่างชาติในจีน ในทางกฎหมายสามารถดำเนินการได้ แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ส่งเงินกำไรกลับ

ประเทศ ต้องมีระบบบัญชีที่เปิดเผย ชัดเจน ถูกต้อง สามารถให้ส่วนราชการ โดยเฉพาะกรมควบคุมเงินตราต่างประเทศจีนสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา และต้องไม่ค้างชำระภาษี ค่าจ้างแรงงาน ค่าสาธารณูปโภค หรือค่าอื่นใดกับส่วนราชการหรือเอกชนจีน หากสามารถพิสูจน์ได้ครบถ้วนตามที่ระบุ จึงจะสามารถส่งเงินกลับประเทศได้ สำหรับวิธีปฏิบัติด้านการโอนเงินออกนอกประเทศ ต้องได้รับอนุมัติจากกรมควบคุมเงินตราต่างประเทศของจีนก่อน จากนั้นจึงนำใบอนุญาตไปให้ธนาคารพาณิชย์จีนดำเนินการ โดยตรวจสอบอัตราแลกเปลี่ยนกับนคร New York สหรัฐอเมริกา จากนั้นโอนผ่านสิงคโปร์หรือฮ่องกงเข้าบริษัทแม่ ก่อนโอนกลับไทย ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 วัน

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาผู้ร่วมทุนชาวจีน ก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคมาก บริษัทต่างชาติที่เข้าไปลงทุน และได้ผู้ร่วมทุนที่ไม่ดี มักถูกผู้ร่วมทุนชาวจีนยกยอกนำเงินไปใช้ในตำแหน่งอื่น ๆ เสมอ ซึ่งนักลงทุนไทยหลายรายประสบปัญหาดังกล่าว ทำให้ต้องยกเลิกโครงการลงทุนทั้งหมด

2. ปัญหาขาดแคลนไฟฟ้าในบางช่วง เนื่องจากเศรษฐกิจยูนนานขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการใช้ไฟฟ้าขยายตัวสูงกว่าการคาดการณ์ ส่งผลให้ขาดแคลนไฟฟ้าในบางช่วง และทางการต้องหยุดจ่ายไฟฟ้าในบางวัน อย่างไรก็ตาม ก่อนทุกครั้งที่ยุติจ่ายไฟฟ้า จะแจ้งให้ทราบล่วงหน้าประมาณ 7- 15 วัน เพื่อให้เวลาผู้ประกอบการปรับตัว อย่างไรก็ตาม ทางการจีนพยายามแก้ไขปัญหา โดยมณฑลยูนนานมีโครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำล้านช้าง (แม่น้ำโขง) ทั้งหมด 14 โครงการ รวมกำลังการผลิต 22,695 เมกะวัตต์ ส่วนใหญ่เป็นเขื่อนที่มีการกักเก็บน้ำน้อย เขื่อนที่เก็บกักน้ำได้มากมีเพียง 2 แห่ง โครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำดังกล่าว สามารถรองรับการใช้ไฟฟ้าในอนาคตของยูนนานและมณฑลอื่นๆ ได้ในอนาคต

3. ค่าครองชีพสูงขณะที่อัตราดอกเบี้ยต่ำ เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองสำคัญมีอัตราสูงต่อเนื่อง ทำให้อัตราค่าครองชีพเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน สำหรับในปี 2547 คุณหมิงมีภาวะเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 4 จากความต้องการสินค้าที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากอยู่ในระดับต่ำทำให้อัตราดอกเบี้ยแท้จริงติดลบ

4. ค่าจ้างแรงงานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามการขยายตัวของเศรษฐกิจ ทำให้ค่าจ้างแรงงานสูงขึ้นมาก ปัจจุบันแรงงานทั่วไปในเมืองคุณหมิงจะได้รับค่าจ้างประมาณเดือนละ 700-800 หยวน (3,500-4,000 บาท) ทำให้บริษัทที่เข้าไปลงทุนในจีนมีต้นทุนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม คนชนบทของยูนนานและมณฑลใกล้เคียงยังมีรายได้ต่ำกว่าแรงงานในเขตเมืองคุณหมิงมาก

5. ผลกระทบจากการทำ FTA ผักและผลไม้ จะทำให้การเพาะปลูกผัก ผลไม้ และไม้ดอก เมืองหนาวในภาคเหนือของไทย ที่เป็นพืชชนิดเดียวกับที่ผลิตได้ในจีนได้รับผลกระทบ เนื่องจากราคาของจีนต่ำกว่า

6. การดำเนินงานของธุรกิจไทยในคุณหมิง หลายรายประสบความสำเร็จ และหลายรายประสบความล้มเหลวจากปัจจัยหลายสาเหตุ นอกจากนั้นธุรกิจหลายรายต้องยกเลิกในช่วงปี 2540 เนื่องจากเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในไทย ทำให้บริษัทแม่ถอนการลงทุนในยูหนาน

7. กฎหมายของจีนแตกต่างกับกฎหมายไทยในบางประเด็น รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายไม่มีผลโดยสมบูรณ์ เนื่องจากแนวคิดและวัฒนธรรมของจีนแตกต่างกับไทย ทำให้ผู้ประกอบการไทยสับสนกับมาตรฐานในการดำเนินคดีและตัดสินคดีของจีน ประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายในกรณีที่ดีถึงที่สุด มักไม่เป็นไปตามข้อตัดสิน เนื่องจากยังมีอิทธิพลของท้องถิ่นคอยขวางกั้นมิให้เกิดผลโดยสมบูรณ์

8. การลงทุนนอกเขตพัฒนา มีความเสี่ยง อาจประสบปัญหาหลายประการ เช่น การต่อต้านจากชาวบ้าน ปัญหาการเวนคืนที่ดินจากภาครัฐ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้ หรือ การขึ้นค่าเช่าจากผู้เช่า

9. นโยบายของทางการจีนมีผลกระทบต่อการทำงานของกิจการ เช่น ทางการจีนต้องการชะลอการขยายตัวทางเศรษฐกิจ จึงประกาศให้ผู้บริหารของสถาบันการเงินทุกรายที่อนุมัติสินเชื่อให้แก่ธุรกิจรายใด ต้องรับผิดชอบกับสินเชื่อที่อนุมัติไปนั้นตลอดชีวิต หากสินเชื่อรายใดที่ผู้บริหารนั้นอนุมัติไป และในภายหลังเกิดเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ผู้บริหารนั้นต้องรับผิดชอบชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น ทำให้สถาบันการเงินระงับการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการ รวมถึงเรียกคืนวงเงินเมื่อชำระหนี้ตามกำหนด ส่งผลให้ผู้ประกอบการขาดสภาพคล่องและประสบปัญหาด้านธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

1. ต้องมีองค์ความรู้ ความสามารถและความชำนาญ ในด้านที่จะลงทุนในจีน ซึ่งโดยทั่วไปบริษัทของคนไทยที่ไปลงทุนในด้านที่มีความถนัด โดยมีองค์ความรู้ ความสามารถและมีความชำนาญ จะประสบความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่

2. ต้องหาผู้ร่วมทุนที่ดี ก่อนที่นักลงทุนต่างประเทศจะลงทุนร่วมกับนักลงทุนจีนควรตรวจสอบประวัติผู้ร่วมทุนอย่างละเอียด ทั้งด้านการเงินและด้านอื่นๆ และเมื่อลงทุนร่วมกับจีนแล้วนักลงทุนไทยควรเจรจาต่อรองขอตำแหน่งสำคัญ คือ General Manager และ Finance Manager ให้คนไทยเป็นผู้บริหาร

3. ต้องศึกษาข้อกฎหมายให้เข้าใจ และติดตามการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และ/หรือ มีที่ปรึกษาทางกฎหมายที่ดี ก่อนการลงทุน การมีที่ปรึกษาทางกฎหมายของบริษัทเป็นสิ่งจำเป็นมาก

4. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการลงทุน รวมทั้งศึกษาความต้องการของตลาดในมณฑลต่าง ๆ ของจีน เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีความต้องการสินค้าแตกต่างกัน เช่น มณฑลทางตะวันตกไม่นิยมบริโภคลำไยมากนัก ขณะที่มณฑลทางตะวันออกนิยมบริโภคลำไย

5. ควรลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยี เนื่องจากมีความเสี่ยงต่ำ อย่างไรก็ตาม หากเกิดปัญหาขึ้น มักได้รับการช่วยเหลือล่าช้า หรือได้รับการช่วยเหลือน้อยกว่าที่ควร ดังนั้น ผู้ลงทุนต้องศึกษากฎ ระเบียบ สิทธิประโยชน์ และเงื่อนไขต่างๆ ของการลงทุนในเขตนิคมอุตสาหกรรมและนอกเขตนิคมอุตสาหกรรมให้ละเอียด

6. หลีกเลี่ยงการลงทุนภาคอสังหาริมทรัพย์ เนื่องจากปัจจุบันรัฐบาลกลางของจีน มีนโยบายให้ธนาคารต่างๆ ระวังการให้สินเชื่ออสังหาริมทรัพย์ เพื่อแก้ปัญหาหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan) ที่เพิ่มขึ้นมาก

7. ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการลงทุนให้รอบคอบและระมัดระวัง เนื่องจากทางการเงินพยายามควบคุมให้เศรษฐกิจจีนเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ นโยบายที่กำหนดออกมาจึงส่งผลกระทบต่อการค้าในธุรกิจค่อนข้างมาก ประกอบกับอัตราเงินเฟ้อของนครคุนหมิงมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามการปรับค่าจ้างแรงงานและราคาสินค้าอุปโภคบริโภค ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากอยู่ในระดับต่ำ จึงอาจไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน

8. ศึกษาต้นทุนในการลงทุนให้รอบคอบ โดยเฉพาะค่าจ้างแรงงานในเขตนครคุนหมิงสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ารัฐบาลกลางของจีนจะกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในระดับต่ำ แต่เศรษฐกิจที่ขยายตัวสูงในช่วงก่อนหน้า ทำให้ความต้องการใช้แรงงานเพิ่มขึ้น กดดันให้บริษัทต่างๆ ต้องจ่ายค่าจ้างแรงงานในอัตราที่สูงกว่าค่าจ้างขั้นต่ำที่ทางการประกาศ

9. ควรส่งเสริมให้เกษตรกรไทยเพาะปลูกผักผลไม้และไม้ตัดดอกเมืองร้อน แทนพื้นที่เพาะปลูกพืชเมืองหนาว เนื่องจากความต้องการในจีนสูงมาก ขณะที่สินค้าไทยยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของจีน